

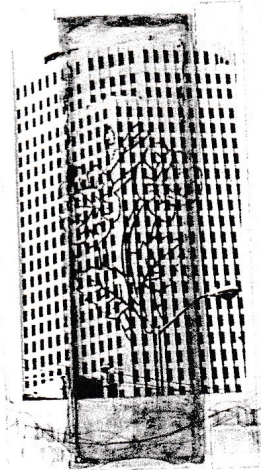
Canan Tolon'dan "Kaza Eseri"...

Canan Tolon son çalışmalarını 2 Kasım tarihine dek "Kaza Eseri" başlığı altında Galeri Nev'de sergiliyor. 1980 yılından beri San Francisco'da yaşayan sanatçı, eserlerini Türkiye'de ilk kez 1990 yılında sergiledi. 1990 tarihinden itibaren İstanbul ve Ankara'da çalışmalarını sergileyen Canan Tolon, 1993 yılında Uluslararası İstanbul Bienali'ne katıldı. Sanatçı ABD'de eserlerini son olarak San Francisco'daki Paule Anglem Gallery'de sergiledi. Canan Tolon son çalışmaları için "Çalışmalarımda rastlantının çok önemli bir yeri var. Kendine özgü yaşam süreci

olan, doğal ve canlı malzemeler kullandığım için, rastlantı çalışmalarımın ana unsuru haline geliyor. Malzemeyi olurluna bıraktığımda, ilginç, olasılıklara açık bir ortam sağlanıyor. 'Kaza Eseri' diye adlandırdığım bu sergideki çalışmalarım da böyle bir ortamda yaratıldılar. Bu yapıtların üzerinde çalışırken devamlı olarak kendi pasifliğimin derecesini sorguladım... Örneğin, doğaya bakışımızı veya dünyadaki kaza sonucu meydana gelen olaylara bakış şeklimizi sorguladığım gibi. Olayların nasıl gelişmiş olduğunu bilsek bile, bazı gerçekler bizi ürküttüğü için onlara kaza ke-

limesini yakıştırmak işimize gelir ve seyirci kalmayı tercih ederiz. Gerçek ne kadar itici olursa olsun olayların bir rastlantı sonucu meydana geldiğini dile getirmek sanki bizi rahatlatır. Çoğumuzun fal gibi rastlantısal göstergeler aradığı, mistik anlatımlar bulunduğu hatta olup bitenlere 'kader' deyip geçtiği oluyor. Gerçek ve düş arasında benzetmeler aradıkça mutlaka buluyoruz. 'Kaza Eseri' adlı sergimdeki çalışmalar da bu tutumumuzun üzerine kuruldu. Yapıt soyut olsa bile, benzetme içgüdümüzü, bilmece çözme içgüdümüzü hala köreltmediğimizi gösteriyor, ama buna rağmen olayları 'kaza eseri' diye adlandırmaya devam ediyoruz" diyor. Tolon, yapıtlarını besleyen kaynakların başında edebiyatın geldiğini, edebiyatın kendisi için sürekli bir kaynak olduğunu belirtiyor: "Her zaman doyumsuz ve çeşitli konulara eğilen bir okur oldum, çünkü hastanede geçmiş olan çocukluğumda yitirilen yıllar boyunca kaçırdığım dünyanın yerine, kitaplar bir dünya oluşturdu. Bir süre gerçeklikle ilgilenmek istemedim. Samuel Beckett'i ve onun dünyaya bakışını ilginç buluyordum; özellikle de kapalı çevreyi ve objeler dünyasını algılayışını. Yapıtları, yabancılaşmış bir bedene hapsedilmekten doğan sıkıntıyı anlatıyordu. Küçük yaşta çocuk felcine yakalanarak çocukluğumu Fransa'daki bir hastanede geçirdim, hayatın basit ve antiseptik olduğu bembeyaz duvarların arasında yaşadım. Bu, geleceksiz ve geçmişsiz bir hayattı. Bir de diğer dünya vardı, ziyaretçi yabancıların geldikleri dışarıdaki dünya. Benim için 'yuva' olanın ailem için 'dış dünya' olduğunu keşfettiğimde duyduğum şaşkınlığı hatırlıyorum. Bana absürd gelen hayatımla şakalaşırçasına yüzleşmeye başladım. Hayat hikayemi tekrar tekrar anlatmanın yükünü, an-

cak her anlatışta ona yeni bir mizah katarak kaldırabiliyorum. Resim yapmak için elim her kağıt parçasını alışımında bunu düşünüyorum" diyor. Sanatçı Canan Tolon, yaygın bir biçimde benimsenen "resim öldü" düşüncesiyle hem fikir olmadığını belirtiyor: Resim ölmüş de olsa bizi hala meşgul ediyor. Zaten, resim kameranın icadından beri tehlike altındadır. Ortaya ne zaman yeni bir icat çıksa, var olan düzenleri eritip yok etme potansiyelini taşıyor. Sanki yenilik kendi başarısını, ancak eskileri ortadan kaldırmakla kanıtlayabilmiş gibi. Ama gerçek deha, eski düzeni yıkmak ya da geçersiz kılmak ihtiyacını duymaz; aksine onları kullanır, onlarla hareket eder ve onlara, var olan bağlamlar içinde yeni yaklaşımlar kazandırarak yeni dokular oluşturmak üzere meydan okur. İster iki, ister üç boyutlu olsunlar, yapıtlarımın çoğunda boya kullandığım halde, hepsi tual üzerinde gerçekleştirilen işlerdir. Heykellerimde ve enstalasyonlarımda, tual bir çeşit çerçeveye yerleştirilmiştir. Bir bakıma heykellerim resim, resimlerim ise enstalasyondur. Çalışma tarzım çok vakit alabilir ama hızın ne çalışma aşamasında, ne de sanatımın genelinde önemi yoktur. Bence desen çizmek ya da boyamak şimdiki zamanı devam ettirir." Tolon, sanat yaratmanın bir dialog olduğunu savunanlardan: "Sanat yaratmak hiç kuşkusuz bir dialogdur. Öncelikle kendinizle olan dialogunuzdur; daha sonra da sergileme aşamasında diğer insanlarla olan dialogunuz başlar. Yapıt, gösteriye çıktığı anda iletişimi başlatır. Sanatçılar tepkilere kulak asmasalar da, bu ilişkiyi reddetseler de, iletişimin içeriğinden sorumludurlar. Kişiyi düşünme fırsatı veren yapıtlar gerçekten ilham verici buluyorum; özellikle de içinizde hiç beklemediğiniz şeyleri işaret edenleri." ■



Sea Saw Scene, 1989. Fotoğrafik baskı ve bıçkı ile yapılmış karışık teknik kolaaj. 61 x 45 cm. (solda)
● *Untitled (İsimsiz), 1989. Karışık teknik. 61 x 45 cm. (üstte)* ●
Tolon'un eserleri Nev'de sergileniyor. (altta)

